

شناسایی موانع تحقیق و نوآوری در کشور

(برنامه بلندمدت و کوتاه مدت)

تهیه و تنظیم: کمیته شناسایی موانع تحقیق و نوآوری*

مقدمه

جمعی از علما و فضیلاي حوزه و دانشگاه در تاریخ ۸۱/۱۱/۱۸ با ارسال نامه ای خطاب به رهبر معظم انقلاب از ایشان درخواست نمودند که در راستای تولید نرم افزار علمی و دینی و نهادینه شدن فضای علمی در کشور دستورات لازم را صادر فرمایند. مقام معظم رهبری در پاسخ به نامه ایشان ضمن موافقت با کلیات پیشنهاد، برای تحقق اهداف و آرمان های مطرح شده، شورایی انقلاب فرهنگی را موظف نمودند تا این ایده را در اولویت دستور کار شورا برای رشد کلیه رشته های دانشگاهی قرار دهد تا زمینه برای تحقق این هدف بزرگ به تدریج فراهم گردد و دانشگاه های ما بار دیگر در صف مقدم تمدن سازی اسلامی و رشد علوم و تولید فنآوری و فرهنگ، قرار گیرند. متعاقب آن شورایی انقلاب فرهنگی نیز از شورای پژوهش های علمی کشور درخواست نمود تا حداکثر ظرف مدت ۶ ماه نسبت به شناسایی موانع تحقیق و نوآوری و ارائه برنامه ها و راه حل های لازم اقدام نماید، بدستور ریاست شورای پژوهش های علمی کشور کمیته ای متشکل از افراد حقوقی و حقیقی ذیربط و محققان درد آشنا تشکیل گردید و ضمن انجام یک مطالعه جامع بویژه بر روی منابع و مقالات چاپ شده درخصوص مشکلات و مسائل گوناگون بخش تحقیقات، با شناسایی و طبقه بندی موانع عمده، راهکار و چشم انداز مطلوب بلندمدت و کوتاه مدت بخش تحقیقات را در راستای بند ۹ چشم انداز ایران ۱۴۰۴ با هدف ارتقاء تولید علم و فنآوری و گسترش مرزهای دانش و ایجاد فرهنگ تقاضای تحقیق و پژوهش در کشور و تقویت نهضت نرم افزاری تدوین و به شورای پژوهش های علمی کشور ارائه نمودند که کلیات آن در هفتاد و دومین جلسه مورخ ۸۲/۱۰/۳۰ شورای مذکور به تصویب رسید و در تاریخ ۸۲/۱۲/۱۹ نیز توسط شورایی انقلاب فرهنگی به تصویب نهایی رسید و دولت موظف به عملیاتی کردن طرح ها و برنامه های پیشنهادی در ظرف مدت یکسال گردید. آنچه از پی می آید مختصری از کلیات طرح مذکور می باشد.

*دیرخانه شورای پژوهش های علمی کشور

نشانی: میدان آرژانتین، خیابان الوند، شماره ۳۱، تلفن: ۸۷۷۰۴۳۶

E-mail: Editor@nrcir.org

دورنگار: ۸۷۷۶۰۵۸

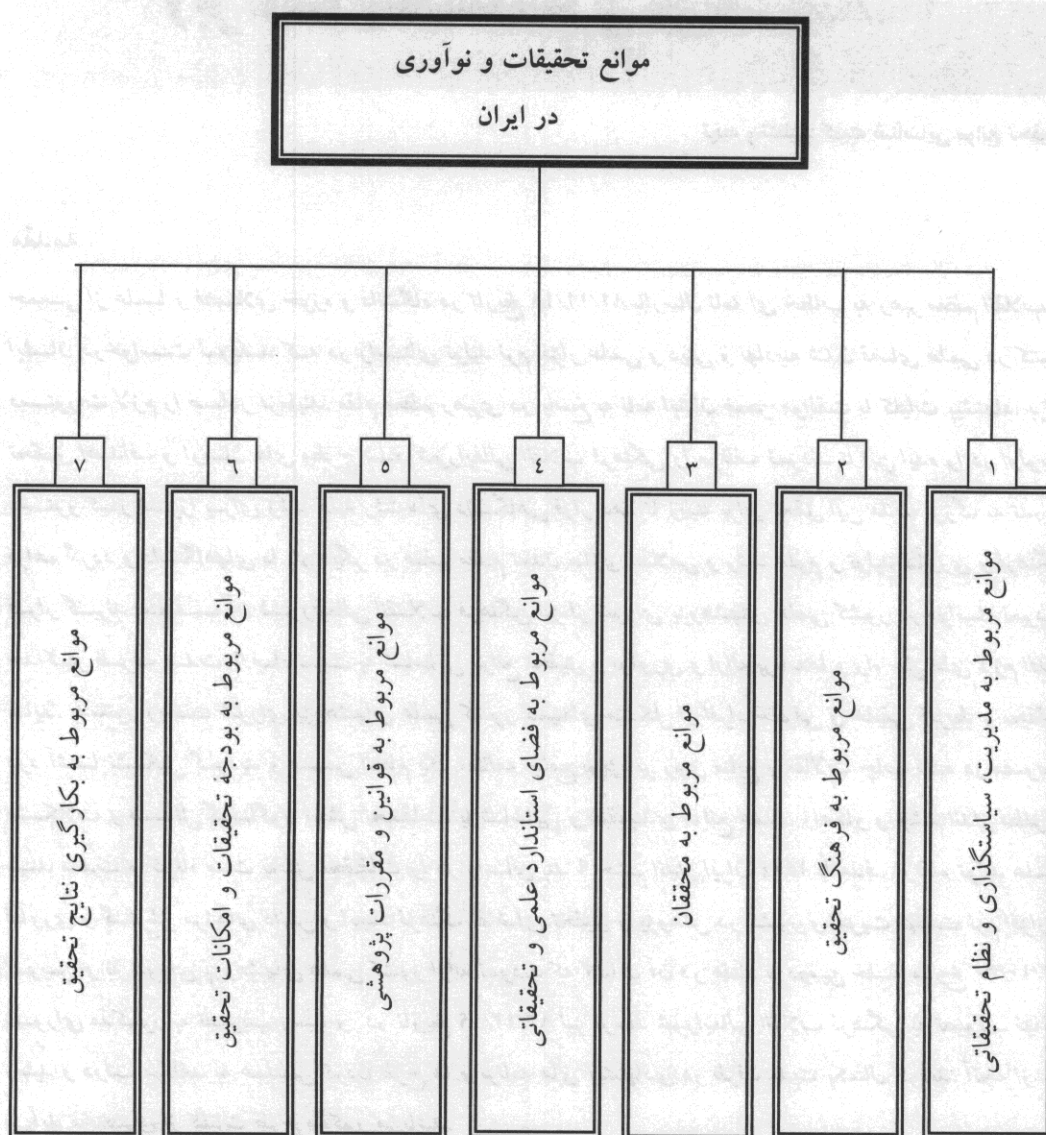

موانع تحقیق و نوآوری

موانع هفت‌گانه زیر به کمک بررسی و تحلیل کلیه مقالات، کتب و منابع اطلاعات منتشره در ایران ظرف ۱۰ سال گذشته استخراج شده است. در این روند کلیه نشریات داخلی، ماحصل یافته‌های دبیرخانه شورای پژوهش‌های علمی کشور، معاونت پژوهشی وزارتخانه‌های بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، علوم، تحقیقات و فناوری، جهاد کشاورزی، فرهنگستانهای

کشور، کمیسیون‌های تخصصی شورای پژوهش‌های علمی کشور، اطلاعات موجود در کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران، مؤسسه نمایه و نقطه نظرات کمیته شناسایی موانع تحقیق و نوآوری مورد بررسی قرار گرفته است. موانع هفت‌گانه تحقیق و نوآوری در ایران و موضوعات مشترک استخراج شده از بررسی مقالات و منابع اطلاعات به اختصار در جداول ۱ و ۲ آورده شده است.

جدول ۱- موانع هفت‌گانه تحقیق و نوآوری در ایران

جدول ۲- موضوعات مشترک استنتاج شده از منابع اطلاعات در خصوص موانع تحقیقات و نوآوری در ایران

۱- موانع مربوط به مدیریت، سیاستگذاری و نظام تحقیقات	۲- موانع مربوط به فرهنگ تحقیق	۳- موانع مربوط به محققان	۴- موانع مربوط به فضای استاندارد علمی و تحقیقاتی
<p>۱- چندگانگی متولیان امور پژوهش کشور</p> <p>۲- نبود یک الگوی مدیریت علمی و پژوهشی مناسب در مراکز علمی و پژوهشی</p> <p>۳- عدم ساختار مناسب در نظام آموزشی در پرورش محقق توانا</p> <p>۴- ضعف مدیریت علمی در هدایت و جلب مشارکت های بخش دولتی و خصوصی</p> <p>۵- شکاف بین مراکز تحقیقاتی و دستگاههای اجرایی</p> <p>۶- غیرواقعی بودن اولویت های تحقیقاتی و نبود یک رویکرد نظام گرا در تحلیل و تبیین نیازها</p> <p>۷- فقدان ساختار مناسب مدیریت کلان و ستادی در نظام پژوهشی کشور</p> <p>۸- ناهماهنگی در سازمان های مسئول در امر پژوهش</p> <p>۹- عدم ثبات در مدیریت پژوهش کشور</p> <p>۱۰- فقدان استقلال آکادمیک مدیران پژوهشی کشور</p> <p>۱۱- روشن نبودن راهبرد تحقیقات دراز مدت برای کشور</p> <p>۱۲- مشخص نبودن جایگاه تحقیقات غیردولتی و سیاست برخورد با آنها</p> <p>۱۳- فقدان معیارهای ارزیابی سنجش و نظارت در فعالیت های تحقیقاتی</p> <p>۱۴- فقدان جایگاه و یا سازمانی برای پیگیری جهت به کارگیری نتایج تحقیقات</p> <p>۱۵- فقدان تشکیلات مناسب جهت همکاری بین صنعت و دانشگاه</p>	<p>۱- آموزش محوری سیستم تعلیم و تربیت کشور</p> <p>۲- عدم ترویج فرهنگ کارگروهی</p> <p>۳- ضعف سرمایه گذاری جهت تولید دانش و عدم توجه به زایش تفکر و اندیشه</p> <p>۴- فقدان باور پژوهشی و عدم اعتقاد مسولان به پژوهش</p> <p>۵- فقدان انگیزه فرهنگی در امر پژوهش</p> <p>۶- ناآشنایی بسیاری از محققان با تعاریف، مفاهیم و روش های تحقیق براساس استانداردهای بین المللی</p> <p>۷- فقدان عزم و غرور ملی در زمینه تولید و نوآوری به اتکای تحقیق</p> <p>۸- عدم رویکرد از بالا به پایین در بخش پژوهش برای سفارش و انجام پروژه های تحقیقاتی</p> <p>۹- تعمیق شکاف علمی و فنی بین کشور و جهان</p> <p>۱۰- فقدان فضای علمی و تحقیقاتی مناسب در کشور</p> <p>۱۱- ناآشنایی ماموران گمرکی در ارتباط با مواد تحقیق و تجهیزات پژوهشی و فرهنگ تحقیق</p> <p>۱۲- فقدان ترویج دانش به مردم و ایجاد فرهنگ تقاضای استفاده از نتایج و دستاوردهای محققین</p>	<p>۱- چندشغلی بودن محققان و اعضاء علمی بخش پژوهش</p> <p>۲- ضعف دسترسی به اطلاعات و منابع علمی توسط محققان در کشور</p> <p>۳- عدم انتقال تجارب محققان برجسته به محققان جوان به نحوه مطلوب</p> <p>۴- عدم توازن وضعیت مالی اساتید، پژوهشگران و محققان و ضعف انگیزه جهت انجام طرح های تحقیقاتی</p> <p>۵- فقدان امنیت شغلی و آرامش فکری در مورد حال و آینده زندگی برای محققین</p> <p>۶- نبود فضای مناسب و فرهنگ همکاریهای بین المللی در داخل و خارج از کشور</p> <p>۷- عدم شرایط مناسب اجتماعی جهت احترام عملی به محققان</p> <p>۸- فقدان راهکار اساسی جهت استقرار مغزها و بازگشت دانشمندان ایرانی دارای وجهه بین المللی از خارج</p> <p>۹- شاخص پایین نسبت پژوهشگران به جمعیت کشور</p> <p>۱۰- ناشناخته ماندن محققین و اساتید زنده و صاحب نظر در امر تحقیق</p>	<p>این موضوع ادغامی از تمامی مشکلات مطرح شده داخلی و خارجی و مسائل دیگر ناپیدا در سر راه رشد و ارتقاء دانش کشور می باشد.</p>

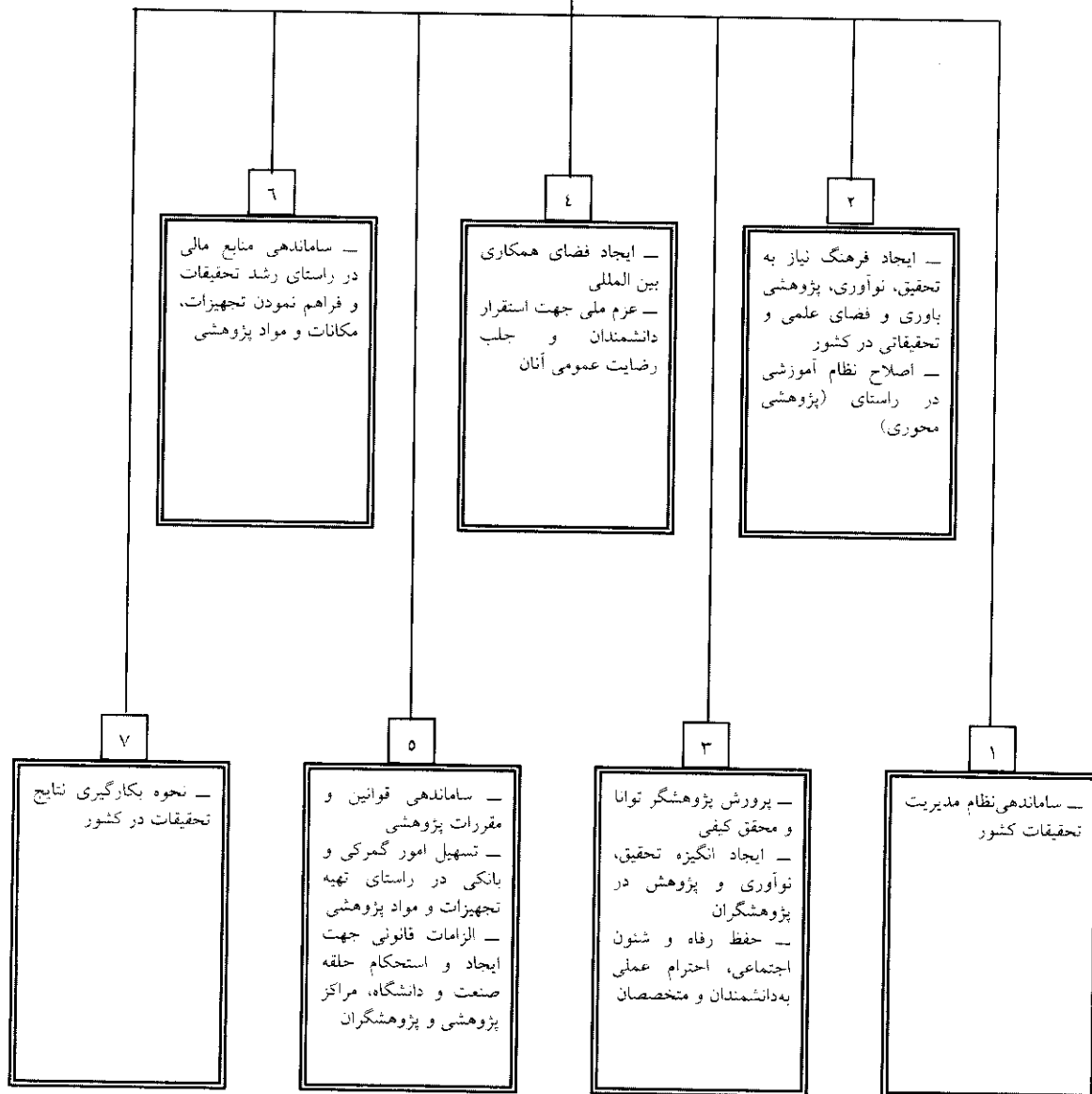
ادامه جدول ۲- موضوعات مشترک استنتاج شده از منابع اطلاعات در خصوص
موانع تحقیقات و نوآوری در ایران

۷- موانع مربوط به بکارگیری نتایج تحقیق	۶- موانع مربوط به بودجه تحقیقات و امکانات تحقیق	۵- موانع مربوط به قوانین و مقررات
<p>۱- بی توجهی و بی اعتمادی مدیران نسبت به یافته های پژوهشی</p> <p>۲- واقع بینانه نبودن نتایج تحقیق</p> <p>۳- اختلاف نگرشی میان پژوهشگران و سطوح اجرایی کشور</p> <p>۴- عدم احساس نیاز به پشتوانه پژوهشی در برنامه ریزی ها و سیاستگذاری های کشور</p> <p>۵- وقت گیر بودن پژوهش و عدم ارائه نتایج در زمان تصمیم گیریها</p> <p>۶- فقدان الزامات و تضمین های لازم برای بکارگیری نتایج تحقیق در کشور</p> <p>۷- نامشخص بودن و عدم بهره گیری از نتایج تحقیق</p>	<p>۱- ناکافی بودن سهم بودجه تحقیقات کشور برحسب GDP در قیاس با سایر کشورها</p> <p>۲- کمبود مواد، ابزار، تجهیزات و اطلاعات لازم تحقیقاتی در کشور</p> <p>۳- فقدان تخصیص بودجه مناسب برای بخش های تحقیق و توسعه کشور</p> <p>۵- عدم سرمایه گذاری بخش خصوصی در امور علمی و پژوهشی</p> <p>۶- ناصحیح هزینه شدن بودجه تحقیقاتی کشور و بد توزیع شدن آن</p>	<p>۱- ضعف قوانین استاندارد پژوهشی در کشور</p> <p>۲- وجود بوروکراسی اداری در جهت هزینه کردن بودجه مصوب طرح های پژوهش</p> <p>۳- عدم تحرک و انعطاف پذیری در نظام اداری مراکز علمی و تحقیقاتی</p> <p>۴- چند قانونی، بی ثباتی و تغییر دائمی قوانین حاکم بر تحقیق بدون نظر سنجی از محققان ارشد</p> <p>۵- متناسب نبودن شرایط آیین نامه های استخدامی برای جذب نیروهای پژوهشگر</p> <p>۶- حاکمیت سازوکار اداری نسبت به سازوکار تحقیقاتی</p> <p>۷- فقدان شفافیت قوانین و مقررات در زمینه حق تملک و ثبت اختراعات و نوآوریها</p> <p>۸- فقدان الزامات قانونی به منظور بکارگیری نتایج تحقیقات در کشور</p> <p>۹- شدت دیوان سالاری در مورد تهیه و توزیع مواد و وسایل و لوازمات تحقیقاتی و اطلاعاتی</p> <p>۱۰- غامض بودن بعضی از مقررات پژوهشی و عدم درک آنها</p> <p>۱۱- قوانین پیچیده گمرک در ترخیص کالاهای پژوهشی</p>

جدول ۳- زیرساخت‌های لازم برای تحقق اهداف چشم‌انداز بلندمدت

رفع موانع تحقیق و نوآوری با هدف ارتقاء تولید علم و فناوری و گسترش مرزهای آن، تقویت نهضت نرم‌افزاری و ایجاد فرهنگ تقاضای تحقیق و پژوهش در کشور

زیرساخت‌های لازم برای تحقق هدف

جدول ۴- چشم انداز کوتاه مدت بخش تحقیقات

رفع موانع تحقیق و نوآوری با هدف ارتقاء تولید علم و فناوری و گسترش مرزهای آن، تقویت نهضت نرم افزاری و ایجاد فرهنگ تقاضای تحقیق و پژوهش در کشور

همزمان با ادامه روند تحقق اهداف چشم انداز بلندمدت بخش تحقیقات کشور می باید چند اولویت را با اهمیت ویژه در کوتاه مدت دنبال نمود. در چشم انداز کوتاه مدت بخش تحقیقات کشور ذیل هر کدام موانع اولویت داد، راهکارهای لازم و ضروری که تحقق آنها در کوتاه مدت میسر نماید ارائه شده است.

شرح اصطلاحات و واژه ها

۱- الگوی مدیریت علمی مناسب

مدیران مراکز علمی و پژوهشی کشور باید همپراز مدیران در معیار استاندارد مراکز مشابه کشورهای پیشرفته علمی باشند تا بتوانند روابط صحیح بین‌المللی و ارتباطات قوی ملی و شیوه‌های استاندارد مدیریتی را برای رشد مراکز علمی و پژوهشی بکار بندند.

۲- دانشمندان، اساتید ممتاز، محققان برجسته و

پژوهشگران ارشد کشور

به افرادی اطلاق می‌شود که دارای آثار و شرح حال علمی در معیار استاندارد بین‌المللی از قبیل مقالات چاپ شده در مجلات بین‌المللی معتبر، ثبت اختراعات بین‌المللی، کتب چاپ شده مورد استناد ملی و بین‌المللی و دارای سوابق درخشان علمی، آشنا با علوم و فنون روز جهان، آشنا نیازهای علمی، پژوهشی و فناوری کشور باشند.

۳- استقرار موقت دانشمندان ایرانی خارج از کشور

ایجاد مرکز یا مراکزی با امکانات علمی و پژوهشی و ارتباطاتی لازم جهت استقرار موقت دانشمندان ایرانی خارج از کشور و تمهیدات لازم جهت محل سکونت مناسب برای آنها و امکانات رفاهی مورد نیاز و تمهیدات مالی جهت تهیه بلیط هوایمی رفت و برگشت آنان همراه بامخارج هزینه زندگی آنان در ایران و ایجاد تقویت دبیرخانه لازم جهت امور فوق.

۴- کارت اعتباری مالی

اعتبار اولیه این کارت ۱۰/۰۰۰ یورو می‌باشد که به تدریج در سال‌های آتی متناسب باگردش مطلوب مالی دارنده کارت، بر میزان آن افزوده می‌گردد و حداکثر سقف آن ۳۰/۰۰۰ یورو می‌باشد. تأیید افزایش میزان ارزشکارت اعتباری افراد توسط کمیته علمی صندوق حمایت از پژوهشگران کشور صورت گرفته و به معاونت ارزی بانک مرکزی جهت بررسی و اجرا منعکس می‌گردد. ویژگی این کارت باید به گونه ای باشد که ورود و خروج پول و اعتبار مالی (Money Transferring) در آن انجام پذیرد.

۵- تهیه کارت سبز

کارتی است نافذ که دارنده آن می‌تواند از مزایای ذیل بهره‌مند شود:

جهت تهیه بلیط و وسایل نقلیه هوایی و زمینی داخل کشور، برای افراد مذکور و خانواده‌شان، تسهیل امور ثبت نام در مدارس با کیفیت آموزشی کشور برای فرزندان افراد مذکور، تسهیل و مکمل امور ویژه درمانی و خدماتی قابل قبول در کلیه بیمارستانهای کشور با توجه خاص به افراد مذکور و خانواده‌شان، تسهیل امور ویژه تشریفاتی، گمرکی، خدماتی و روادید افراد مذکور و خانواده‌شان.

این کارت به افراد وجدالشرایط بند ۲ تعلق می‌گیرد که وضعیت علمی این افراد توسط کمیته علمی صندوق حمایت از پژوهشگران کشور مورد بررسی قرار گرفته و در صورت واجد شرایط بودن، توسط رییس صندوق به سازمان تامین اجتماعی ابلاغ و صدور کارت توسط آن سازمان صادر می‌گردد.

۶- صندوق ارزی

ارز موجود در این صندوق باید در یکی از بانک های جمهوری اسلامی ایران در خارج از کشور نگهداری شود که حسب خرید فوری بتوان از آن بهره جست.

